నమస్తే తెలంగాణ
నిపుణ
Guide to Excellence
www.nipuna.ntnews.com,
www.facebook.com/ntnipuna

విశ్వంలో శివ-శక్తి

మానవ మనుగడకు ఆధారమైన భూగ్రహం పాలపుంత గెలాక్సీలో ఉన్నది. ఈ పాలపుంత రెండు నక్షత్ర సముదాయాల (చిన్న గెలాక్సీలు) కలయికతో ఏర్పడినట్లు మాక్స్ ప్లాంక్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (జర్మనీ) సైంటిస్టులు మార్చి 21న వెల్లడించారు. సుమారు 1200–1300 కోట్ల ఏండ్ల కిందట ఇది జరిగినట్లు పేర్కొన్నారు. ఆ రెండు నక్షత్ర సముదాయాలకు 'శివ–శక్తి' అని పేరు పెట్టారు. శివ–శక్తి కలయికే అనంత విశ్వ ఆవిర్భావానికి మూలమని పురాణాలు చెబుతున్నాయి.

nipuna
Every Wednesday Free Supplement
03. 1 మే 2024
పేజీలు 8

రిట్‌ల జారీ, ప్రాథమిక హక్కులు అమలు చేసే అధికారం ఎవరికి ఉంటుంది?

ఏప్రిల్ 17 తరువాయి..

27. పార్లమెంట్ ఉభయ సభలు ఆమోదించినప్పుడు రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లుకు సంబంధించి కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి.

ఎ. బిల్లుకు రాష్ట్రపతి ఆమోదం తెలపాలి

బి. బిల్లుకు రాష్ట్రపతి ఆమోదాన్ని నిలుపుదల చేయవచ్చు

సి. రాష్ట్రపతి పునర్విచారణ కోసం బిల్లును పార్లమెంటుకు తిరిగి ఇవ్వవచ్చు

డి. బిల్లు పార్లమెంటు ప్రత్యేక మెజారిటీతో, సగం రాష్ట్ర శాసనసభ ఆమోదం పొందితే రాష్ట్రపతి ఆమోదం అవసరం లేదు

పై ప్రకటనల్లో ఏది సరైనది/ సరైనవి?

1) ఎ 2) బి, సి 3) బి, డి 4) డి

జవాబు: 1

వివరణ

ప్రకటన ఎ సరైనది: రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లుకు రాష్ట్రపతి సమ్మతి ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. సాధారణంగా ఆమోదాన్ని నిలిపివేసే అధికారం లేదా పార్లమెంటు ద్వారా పునర్విచారణ కోసం బిల్లును తిరిగి ఇచ్చే అధికారం ఉంటుంది. 1971 నాటి 24వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం రాజ్యాంగం సవరణ బిల్లుకు రాష్ట్రపతి సమ్మతి తప్పనిసరి చేసింది.

ప్రకటన బి తప్పు: పైన పేర్కొన్న విధంగా వాటికి రిజర్వేషన్లు ఉంటే రాష్ట్రపతి బిల్లుకు ఆమోదాన్ని నిలిపివేయవచ్చు. కానీ రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లుకు కాదు.

ప్రకటన సి తప్పు: రాష్ట్రపతి బిల్లును పునర్విచారణ కోసం కూడా పార్లమెంటుకు మార్పులు లేదా స్పష్టీకరణలను సూచిస్తూ తిరిగి పంపవచ్చు. పార్లమెంట్ సూచనలను, బిల్లును మళ్లీ ఆమోదించడానికి లేదా ఉభయసభల్లో ప్రత్యేక మెజారిటీతో రాష్ట్రపతి సూచనలను భర్తీ చేయడానికి అవకాశం ఉంది. అది ఇతర బిల్లుల విషయంలో మాత్రమే.

ప్రకటన డి తప్పు: రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లుకు పార్లమెంటులో ప్రత్యేక మెజారిటీ ఉన్నప్పటికీ, ఎల్లప్పుడూ రాష్ట్రపతి ఆమోదం అవసరం. కొన్ని రకాల సవరణలకు మాత్రమే సగం రాష్ట్ర శాసనసభల ఆమోదం అవసరం. అన్నింటికీ కాదు.

28. ప్రవేశికలోని 'న్యాయం'కు సంబంధించి కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి?

ఎ. ఆర్థిక న్యాయం అంటే కులం, మతం, లింగ మొదలైన ప్రాతిపదికన వివక్ష లేని సమాజాన్ని సృష్టించాలని రాజ్యాంగం కోరుకుంటుంది

బి. సామాజిక న్యాయం అంటే ప్రజలు తమ సంపద, ఆదాయం, ఆర్థిక స్థితి ఆధారంగా ఎలాంటి వివక్ష చూపకూడదు

సి. రాజకీయ న్యాయం అంటే రాజకీయ అవకాశాల్లో పాల్గొనే వివక్ష లేకుండా ప్రజలందరికీ సమానమైన, స్వేచ్ఛ, న్యాయమైన హక్కు ఉంటుంది

పై ప్రకటనల్లో ఎన్ని సరైనవి?

1) ఒకటి 2) రెండు

3) మూడు 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 1

వివరణ

- 'న్యాయం' అనే పదం సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ నిర్వచనాన్ని పూర్తిచేసే మూడు అంశాలను కలిగి ఉంటుంది

ప్రకటన ఎ తప్పు: ఆర్థిక న్యాయం అంటే ప్రజలపై వారి సంపద, ఆదాయం, ఆర్థిక స్థితి ఆధారంగా ఎలాంటి వివక్ష చూపకూడదు

ఆర్థిక న్యాయం: ఆర్థిక స్థితి ఆధారంగా వివక్ష లేకపోవడం గురించి రాజ్యాంగం నేరుగా హామీ ఇవ్వదు. అవే వీటి ద్వారా ఆర్థిక న్యాయాన్ని సాధించడానికి ఇది పునాది వేస్తుంది.

ఆదేశిక సూత్రాలు: అసమానతలను తగ్గించడానికి, సంపద సమాన పంపిణీని ప్రోత్సహించడానికి ఈ సూత్రాలు ప్రభుత్వానికి మార్గనిర్దేశం చేస్తాయి.

ప్రకటన బి తప్పు: రాజ్యాంగంలోని సామాజిక న్యాయం అనేది కులం, లింగ లేదా మతం వంటి అంశాల ఆధారంగా వివక్ష లేని సమాజాన్ని స్థాపించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- ఇది సామాజిక స్థితిని నిర్ధారించడానికి, సామాజిక సమానత్వానికి ఆటంకం కలిగించే దోపిడీ పద్ధతులను తొలగించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. 14, 15, 16, 17 వంటి కీలక అధికరణలు వివక్షను స్పష్టంగా నిషేధిస్తాయి. మరింత న్యాయమైన, సమానమైన సమాజాన్ని పెంపొందించడానికి రాజ్యాంగం నిబద్ధతను నొక్కి చెబుతాయి.

ప్రకటన సి సరైనది: రాజకీయ న్యాయం అంటే ప్రజలందరికీ రాజకీయ అవకాశాల్లో పాల్గొనడానికి ఎటువంటి వివక్ష లేకుండా సమానమైన, స్వేచ్ఛ, న్యాయమైన హక్కు ఉంటుంది.

సమానత్వ హక్కు (ఆర్టికల్ 14): రాజకీయ భాగస్వామ్యంలో చట్టం ప్రకారం సమానమైన పరిగణను నిర్ధారిస్తుంది.

సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు (ఆర్టికల్ 326): ప్రతి వయోజన పౌరుడికి ఎన్నికల్లో ఓటు వేసే హక్కును మంజూరు చేస్తుంది.

29. రిట్‌ల జారీ, ప్రాథమిక హక్కుల అమలుకు సంబంధించి కింది వాటిని పరిగణించండి.

ఎ. సుప్రీంకోర్టు బి. హైకోర్టు

సి. ప్రత్యేక కోర్టులు

సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి?

1) ఎ, బి 2) ఎ, బి, సి

3) ఎ 4) బి, సి

జవాబు: 1

వివరణ

సుప్రీంకోర్టు: భారత భూభాగం అంతటా ప్రాథమిక హక్కుల అమలు కోసం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం రిట్‌లను జారీ చేసే అధికారం సుప్రీంకోర్టుకు ఉంది.

హైకోర్టు: ప్రతి రాష్ట్రంలోని హైకోర్టులు తమ తమ అధికార పరిధిలో ప్రాథమిక హక్కుల అమలు కోసం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం రిట్‌లను జారీ చేసే అధికారం కలిగి ఉంటాయి.

- ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన న్యాయస్థానాలు: భారతదేశంలో కేవలం రిట్‌ను జారీ చేయడం, ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయడం కోసం ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన న్యాయస్థానాల వ్యవస్థ లేదు.

30. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. ఆర్టికల్ 39 ఆదేశిక సూత్రాలకు విరుద్ధంగా ఉన్న (ప్రాథమిక హక్కులకు కాదు) ఏదైనా చట్టాన్ని రూపొందించడానికి పార్లమెంటుకు అధికారం ఇస్తుంది

బి. ఆదేశిక సూత్రాలు స్వాభావికంగా నైతికమైనవి. కాబట్టి వాటిని న్యాయస్థానాల ద్వారా అమలు చేయరు

సి. ఆదేశిక సూత్రాలు శాసన, కార్యనిర్వాహక చర్యల న్యాయ సమీక్షలో న్యాయస్థానాలకు మార్గదర్శక కారకాలుగా సహాయపడుతాయి

పై వ్యాఖ్యల్లో ఏది/వి సరైనది/వి

1) ఒకటి 2) రెండు

3) మూడు 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 2

వివరణ

ప్రకటన ఎ సరైనది కాదు: రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 39 అత్యవసర పరిస్థితుల్లో కొన్ని షరతుల్లో ప్రాథమిక హక్కులను సవరించడానికి పార్లమెంటుకు అధికారం ఇస్తుంది. అది ఆదేశిక సూత్రాలు, ప్రాథమిక హక్కులు రెండింటికీ విరుద్ధంగా ఉన్న చట్టాలు చేయడాన్ని అనుమతించదు. అత్యవసర పరిస్థితుల్లోనూ కొన్ని ప్రాథమిక హక్కును కాపాడుకోవాలనే భావన ఇది.

ప్రకటన బి సరైనది: ఆదేశిక సూత్రాలు నిజానికి స్వాభావికంగా నైతికంగా, ఆదర్శప్రాయంగా పరిగణించబడతాయి. ప్రాథమిక హక్కుల మాదిరిగా వాటిని కోర్టులు నేరుగా అమలు చేయవు.

ప్రకటన సి సరైనది: ఆదేశిక సూత్రాలను నేరుగా అమలు చేయలేకపోయినా, న్యాయ సమీక్ష సమయంలో కోర్టులకు మార్గదర్శక సూత్రాలుగా ఉపయోగపడతాయి. వాటిలోని సామాజిక, ఆర్థిక లక్ష్యాలు సహా రాజ్యాంగ ఛత్రానికి అనుగుణంగా ఉండేలా చట్టం లేదా కార్యనిర్వాహక చర్యలను వ్యాఖ్యానించే సమయంలో ఆ సూత్రాల ఉద్దేశం, స్ఫూర్తిని కోర్టులు పరిగణిస్తాయి.

31. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. పరిశ్రమల నిర్వహణలో కార్మికుల భాగస్వామ్యం

బి. దేశ ఉత్పత్తిని జాతీయం చేయడం

సి. ప్రైవేట్ యాజమాన్యాన్ని తగ్గించడం

డి. సంపద కేంద్రీకరణను నివారించడం

- రాజ్యాంగంలోని విభాగం–IVలో పేర్కొన్న ఆదేశిక సూత్రాలకు సంబంధించి పై ప్రకటనల్లో ఎన్ని సరైనవి?

1) ఒకటి 2) రెండు

3) అన్నీ సరైనవే 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 2

వివరణ

ప్రకటన ఎ: పరిశ్రమల నిర్వహణలో కార్మికుల భాగస్వామ్యానికి హామీ ఆదేశిక సూత్రాల్లోని అధికరణ 43ఎ కు అనుగుణంగా ఉంటుంది. ఇది పరిశ్రమలు, ఇతర సంస్థల నిర్వహణలో కార్మికుల భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.

ప్రకటన బి: ఆదేశిక సూత్రాలు అన్ని పరిశ్రమలను జాతీయం చేయడాన్ని తప్పనిసరి చేయలేదు. ఆర్టికల్ 39(బి), (సి) ప్రజాశ్రేయస్సు కోసం లేదా పారిశ్రామిక అభివృద్ధి నమూనాను నియంత్రించడానికి అవసరమైతే ఏదైనా సంస్థను (పరిశ్రమ) స్వాధీనం చేసుకోవడానికి లేదా నియంత్రించడానికి ప్రభుత్వానికి అనుమతిస్తాయి.

ప్రకటన సి: ఆదేశిక సూత్రాలు సాధారణంగా ప్రైవేటు యాజమాన్యాన్ని తగ్గించాలని స్పష్టంగా సూచించలేదు. అధికరణ 39(బి), (సి) ఏదైనా సంస్థ ప్రజాశ్రేయస్సుకు ఉపయోగపడితే దాన్ని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి లేదా నియంత్రించడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం ఇస్తుంది.

ప్రకటన డి: సంపద కేంద్రీకరణను నివారించడాన్ని ఆదేశిక సూత్రాల ఆర్టికల్ 39(సి) కు అనుగుణంగా ఉంది. సంపద, ఉత్పత్తి సాధనాల కేంద్రీకరణను నిరోధించడానికి ఉద్దేశించింది. ఇది భౌతిక వనరుల యాజమాన్యం, నియంత్రణ సమాన పంపిణీని ప్రోత్సహిస్తుంది.

32. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. 5, 6 షెడ్యూళ్లను ప్రత్యేక మెజారిటీతో సవరించవచ్చు

బి. ఆర్టికల్ 368ని సాధారణ మెజారిటీతో సవరించవచ్చు

సి. రాష్ట్రపతి కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వులతో సుప్రీంకోర్టులో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య పెరుగుతుంది

డి. ప్రస్తుతం సుప్రీంకోర్టులో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య 29గా ఉంది

పై ప్రకటనల్లో ఎన్ని సరైనవి?

1) ఒకటి 2) రెండు

3) మూడు 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 4

వివరణ:

ప్రకటన ఎ: 5, 6 షెడ్యూళ్లను ప్రత్యేక మెజారిటీతో సవరించవచ్చన్న ప్రకటన తప్పు. భారత రాజ్యాంగంలోని 5వ, 6వ షెడ్యూళ్లు వరుసగా గిరిజన ప్రాంతాలు, స్వయంప్రతిపత్తి కలిగిన ప్రాంతాల పరిపాలనకు సంబంధించినవి. ప్రత్యేక మెజారిటీతో కాకుండా పార్లమెంటులో సాధారణ మెజారిటీతో వాటిని సవరించవచ్చు.

ప్రకటన బి: ఆర్టికల్ 368ని సాధారణ మెజారిటీతో సవరించవచ్చన్న ప్రకటన తప్పు. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 368 రాజ్యాంగ సవరణ ప్రక్రియకు సంబంధించింది. ఆర్టికల్ 368 సవరణలకు సాధారణ మెజారిటీ కాకుండా పార్లమెంటులో ప్రత్యేక మెజారిటీ అవసరం.

ప్రకటన సి: రాష్ట్రపతి కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వులతో సుప్రీంకోర్టులో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య పెరుగుతుందన్న ప్రకటన తప్పు. సుప్రీంకోర్టులో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా నిర్ణయిస్తారు. రాష్ట్రపతి కార్యనిర్వాహక ఉత్తర్వు ద్వారా కాదు.

ప్రకటన డి: ప్రస్తుతం సుప్రీంకోర్టులో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య 29గా ఉందన్న ప్రకటన తప్పు. సంఖ్య ప్రస్తుత పరిస్థితిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. తాజాగా అందుబాటులో ఉన్న సమాచారం ప్రకారం సుప్రీంకోర్టులో మంజూరైన న్యాయమూర్తుల సంఖ్య 2019 ప్రకారం 33+1గా ఉంది. రాజ్యాంగ సవరణల ద్వారా ఇది మార్పునకు లోబడి ఉంటుంది.

33. కింది ప్రకటనలను పరిశీలించండి.

ఎ. అవిశ్వాస తీర్మానాన్ని ప్రారంభించడం ద్వారా పార్లమెంట్ మంత్రి మండలిని తొలగించవచ్చు

బి. పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో ప్రధానమంత్రి శాసనసభలో మైనారిటీ పక్షానికి చెందినవాడు కావచ్చు

సి. వెస్ట్ మినిస్టర్ తరహా ప్రభుత్వం అనేది ప్రజాదరణ పొందిన పార్టీ పార్లమెంటరీ సభను ఎన్నుకునే ప్రభుత్వం

పై ప్రకటనల్లో ఏది/వి సరైనది/సరైనవి

1) ఎ, బి 2) బి, సి

3) ఎ, బి, సి 4) ఏదీకాదు

జవాబు: 1

వివరణ:

ప్రకటన ఎ: పార్లమెంట్ అవిశ్వాస తీర్మానాన్ని ప్రారంభించడం ద్వారా మంత్రిమండలిని తొలగించవచ్చు. ఈ ప్రకటన సరైనది. పార్లమెంటరీ వ్యవస్థలో ప్రధాన మంత్రి, మంత్రి మండలి శాసన సభకు జవాబుదారీగా ఉంటారు. తమపై అవిశ్వాస తీర్మానం రుజువైతే రాజీనామా చేయక తప్పదు.

ప్రకటన బి: పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో ప్రధాన మంత్రి శాసనసభలో మైనారిటీ పార్టీకి చెందిన వారు కావచ్చు. ఈ ప్రకటన కూడా సరైనదే. మెజారిటీ పార్టీ నాయకుడు ప్రధాని అయ్యే అవకాశం ఉన్నప్పటికీ, ఇది ఎల్లప్పుడూ తప్పనిసరికాదు. సంకీర్ణ ప్రభుత్వంలో మెజారిటీని ఏర్పాటు చేయడానికి బహుళ పార్టీలు కలిసివచ్చినప్పుడు అధికారంలో ఉండటానికి సంకీర్ణం నుంచి తగినంత మద్దతు ఉన్నంతవరకు ప్రధాన మంత్రి మైనారిటీ పార్టీకి చెందినవాడు కావచ్చు.

ప్రకటన సి: వెస్ట్ మినిస్టర్ తరహా ప్రభుత్వం అనేది ప్రజాదారణ పొందిన పార్టీ పార్లమెంటరీ సభను ఎన్నుకునే ప్రభుత్వం అనే ప్రకటన తప్పు. యూకే పార్లమెంట్ సమావేశమయ్యే వెస్ట్ మినిస్టర్ ప్యాలెస్ పేరు మీద వెస్ట్ మినిస్టర్ తరహా ఒక నిర్దిష్ట రకం పార్లమెంటరీ వ్యవస్థను సూచిస్తుంది.

ఎలిశాల నరేష్ కుమార్
గ్రూప్–1 మెంటార్
విష్ణు ఐఏఎస్ అకాడమీ
హైదరాబాద్
7702170025